

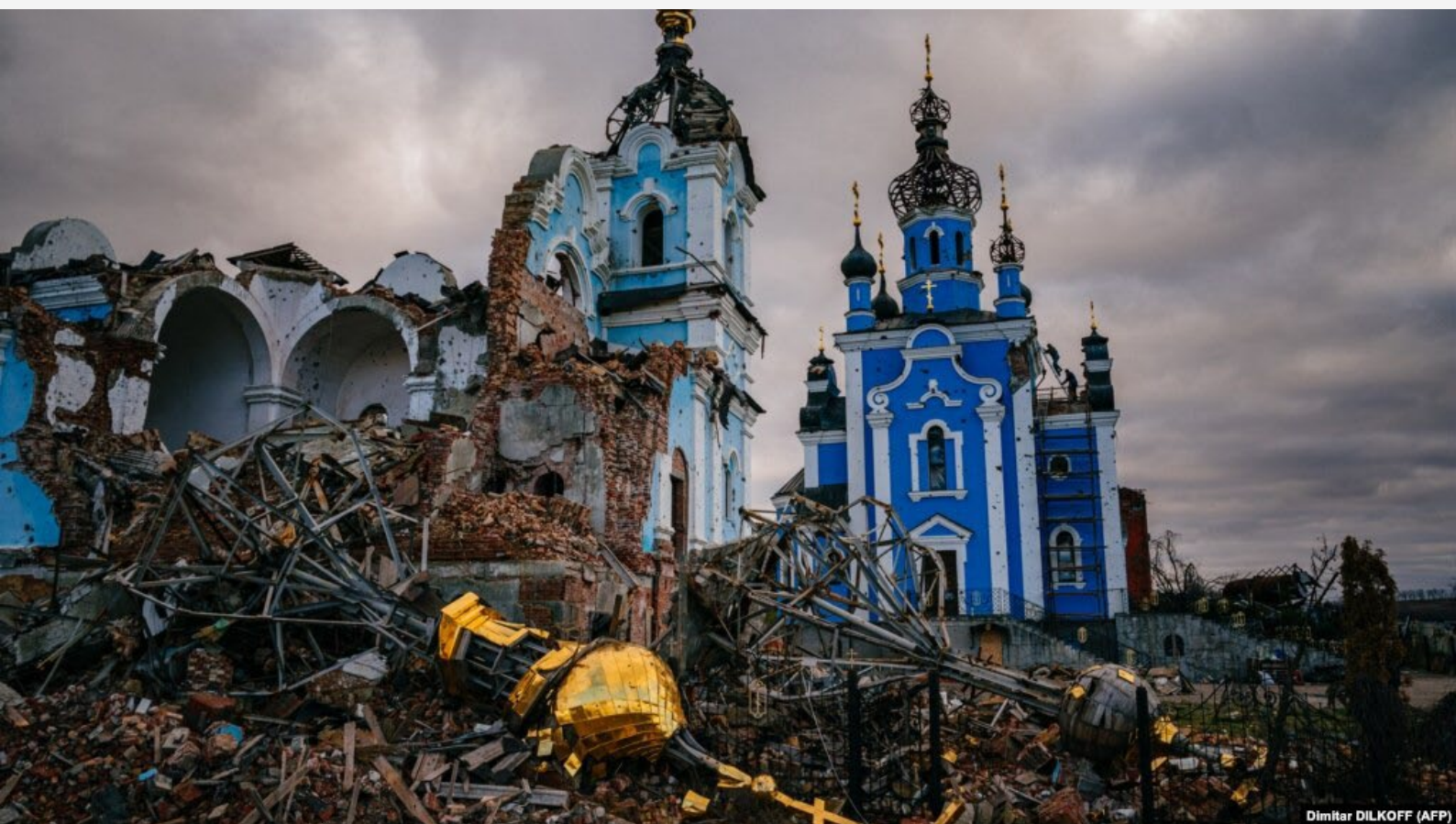
500 днів повномасштабної війни	2
Бачачи твою проти полчищ сатанинських сміливість, всі чини ангельські з радістю пішли вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого Владика, взиваючи: «Хто як Бог?» . 7	
Війна Росії проти України 24.02.2022 – ? (випуск 33 хроніки війни)	8
«Росіяни мають стати на коліна – вибачитися і покаятися». Митрополит Борис Гудзяк.....	9
Ненависть у Бучі	21
Сергій Плохій – про справжню ядерну загрозу, мовну карту Путіна та які книжки про Україну варто радити американцям. Інтерв'ю	24
У Софії Київській презентували перших 30 томів стотомника «Київське християнство».....	34
«Ви всі покликані бути святими», – владика Богдан в Ерфурті.....	39
Перша Сповідь – крок у доросле життя з Богом.....	42
20-ліття української парафії у Бамберзі	44
Глава УГКЦ: Для нас, католиків, Папа і Ватикан – не політика, а бачення природи Христової Церкви.....	47
«Ви є тою землею, яка буде давати нових святих українського народу», – владика Богдан в Інгольштадті	48
«Не бороніть дітям приходити до мене», – урочисте Таїнство Євхаристії у Мюнхені	51
Війна стала точкою перезапуску нової України	53
І оселяюся в домі Господнім на довгі дні	56

500 ДНІВ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

08.07.2023 р.

За 500 днів повномасштабної війни росія зруйнувала близько 500 релігійних споруд в Україні

Від початку повномасштабного вторгнення, за останніми даними Інституту релігійної свободи, російська армія зруйнувала на території України щонайменше 494 церков і релігійних споруд. Серед них – церкви, мечеті, синагоги, навчальні та адміністративні будівлі релігійних громад в Україні.

Dimitar DILKOFF (AFP)

Зруйнована церква в селі Богородичне Донецької області, 4 січня 2023 року.
Світлина: Dimitar Dilkoff / AFP /

Деякі з релігійних споруд стали архітектурними свідками кривавих трагедій. У братській могилі біля Храму святого апостола Андрія Первозванного у Бучі знайшли тіла понад 100 цивільних мешканців. Майже всі – з вогнепальними та осколковими пораненнями, деякі – з зав'язаними руками і ногами, зі слідами тортур.

Постраждала також одна із трьох православних лавр – Свято-Успенська Святогірська лавра на Донеччині, яка була пошкоджена російською артилерією 12 березня 2022 року. В приміщенні монастиря проживали монахи та біженці.

Російська агресія приносить біль та страждання представникам усіх релігій та конфесій, які проживають на території України.

Апостольський Нунцій в Україні Вісвальдас Кульбокас вважає, що люди, незалежно від їхніх релігійних вподобань, мають об'єднатися задля досягнення справедливого миру:

«Мене напрочуд вражає те, що не усі Церкви, не усі релігії об'єднуються ментально та духовно для того, щоб працювати разом над тим, щоб закінчити цю війну. Кожна Церква, в тому числі й Католицька Церква має працювати ще більше над цим. Ми бачимо, що того, що вже зробили є недостатньо. Це буде закликом для інших Церков і релігій захищати життя, свободу і навіть нашу планету. Від війни страждають всі: екологія, тварини, люди».

Росія – це країна терорист. Світ має об'єднатися, аби зупинити росію.

Молімося за Україну!

Джерело: УКУ/ФБ

За 500 днів повномасштабної війни Росія не досягла в Україні жодної з намічених цілей – ISW

На цьому наголосили аналітики Інституту з вивчення війни (ISW) у своєму звіті. «500 днів тому Росія почала неспровоковану загарбницьку [повномасштабну] війну проти України. Російські військові мали намір взяти Київ за три дні, але не змогли досягти жодної з намічених цілей в Україні», – констатували в Інституті.

В ISW зазначили, що рішучий і вмілий опір українців зупинив численні російські наступи, в тому числі на Київ, та звільнив Сумську і Чернігівську області, а також частини Харківської, Миколаївської і Херсонської областей, які були тимчасово захоплені російськими окупантами.

Бахмут, на захоплення якого російські сили витратили понад півроку, знову став однією з гарячих точок війни під час контрнаступу Збройних сил України. Заступник міністра оборони України Ганна Маляр 7 липня заявила, що російські війська в Бахмуті опинилися «фактично у пастці». На світліні воїни ЗСУ ведуть під Бахмутом обстріл російських позицій із «Богдани» – першої української гаубиці, розробленої під боеприпаси «натовського» калібру 155 міліметрів.

Світлина: Evgeniy Maloletka / AP /

«Українські війська відвоювали ініціативу та проводять контрнаступальні операції вздовж більшої частини фронту тоді, як російські війська майже повністю зосереджені на спробах утримати українські землі, які вони все ще контролюють», – зазначили аналітики.

Крім того, в ISW зазначили, що завдяки допомозі західних партнерів Україна забезпечила свою незалежність, однак перед нею стоїть завдання звільнення стратегічно важливих територій, які все ще перебувають під російським контролем.

В даний час російські окупанти зосереджені на тому, щоб стримати український контрнаступ. Проте в них нічого не виходить. Навіть на найважчих напрямках фронту ЗСУ вдається бити ворога. Як повідомили у Генштабі, на Запорізькому та Херсонському напрямках противник зосереджує основні зусилля на недопущенні подальшого просування наших військ.

Джерело: УНІАН

За 500 днів війни званням Героя України відзначені 298 захисників і захисниць – Президент

09.07.2023 р.

Президент України Володимир Зеленський у ході робочої поїздки на Львівщину зустрівся з особовим складом Західного територіального управління Національної гвардії України та вручив державні нагороди.

На зустрічі були присутні захисники «Азовсталі», які напередодні повернулися на батьківщину з Туреччини: командир окремого загону спеціального призначення Національної гвардії «Азов» Денис Прокопенко, його заступник Святослав Паламар, виконувач обов'язків командира 36-ї окремої бригади морської піхоти Сергій Волинський, старший офіцер «Азова» Олег Хоменко та командир 12-ї бригади Нацгвардії Денис Шлега.

8 липня 2023 р. до України повернулися командири захисників «Азовсталі», які перебували у Туреччині після російського полону. Україна 21 вересня 2022 р. провела обмін полоненими. В обмін на 200 українських захисників Україна передала Віктора Медведчука. В обмін на п'ятьох командирів Україна передала РФ 55 полонених загарбників. Раніше повідомлялось, що українські захисники Денис Прокопенко «Редіс», Сергій Волинський «Волина», Святослав Паламар «Калина», Денис Шлега, Олег Хоменко, згідно з домовленостями, до кінця війни залишатимуться під протекторатом президента Туреччини Ердоґана.
Світлина: Офіс Президента України; текст: «Суспільне»

«500 днів тому багато хто у світі ще не розумів, які ми є, які ви є, чого від нас очікувати і які наші герої. Тепер усі розуміють. Тепер світ вірить в Україну. Світ надихається нашою сміливістю, надихається нашими героями. А головне – українці вірять в Україну, українці бачать, на що ми всі здатні, коли ми разом. У єдності ми найсильніші», – наголосив Президент.

За його словами, від початку повномасштабної війни за свободу багато тисяч наших людей проявили максимальну відвагу, майже 50 тисяч українських воїнів відзначені державними нагородами.

«298 українців і українок отримали найвище звання Героя України. І ми всі маємо шанувати й пам'ятати цих людей – наших героїв – і зараз, і після нашої перемоги. І наші діти, і наші онуки, і всі покоління українського народу. Дякуємо вам, героям України! Слава Україні!» – сказав глава держави.

Під час робочої поїздки на Львівщину Президент України Володимир Зеленський узяв участь у молитовному заході «Боже, Україну бережи! 500 днів опору й звитяги». Біля пам'ятника Тарасу Шевченку представники духовенства та керівники релігійних організацій виголосили молитви за Україну. Вони молилися за перемогу нашої держави та справедливий мир. Духовні лідери просили заступництва й сил для захисників нашої Батьківщини, благословення для представників української влади та порятунку для всіх постраждалих від війни. Також молилися за відновлення територіальної цілісності України.
Світлина та текст: Офіс Президента України

Президент поіменно назвав понад 270 Героїв України, відзначивши, що імен деяких наших воїнів, які також отримали цю найвищу державну нагороду, поки що не можна називати.

«Про реальні потужні здобутки цих Героїв України ми зможемо розказати лише після нашої перемоги. І обов'язково розповімо», – додав він.

Водночас Зеленський зазначив, що значній частині Героїв України, чиї імена він назвав, це звання присвоєно посмертно.

Джерело: Укрінформ

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
смівість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владика, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

(випуск 33 хроніки війни)

Автор: Александер Малаховський

«РОСІЯНИ МАЮТЬ СТАТИ НА КОЛІНА – ВИБАЧИТИСЯ І ПОКАЯТИСЯ». Митрополит Борис Гудзяк

09.06.2023 р.

Архієпископ та Митрополит Філадельфійський Борис Гудзяк є не лише очільником Української Греко-Католицької Церкви у США, він активно представляє українців у світі. Він має десятки публічних виступів, інтерв'ю, свідчень у Конгресі та неpubлічних контактів серед політиків, у тому числі політиків-католиків, науковців, журналістів, завдяки яким доносить світу, заради чого живуть і за які цінності готові покласти свої життя українці.

Народжений у США в українській родині, науковець з гарвардською освітою, він брався за завдання, які здавалися нездійсненними – створити єдиний на пострадянському просторі католицький університет, відродити Паризьку єпархію, що охоплювала п'ять країн, де майже не було українських церков, чи очолити Церкву в Америці і організувати прийом біженців з України та допомогу українцям, що залишилися вдома.

Відомий католицький автор Джордж Вайгель назвав Гудзяка «найпереконливішим захисником справи України в Сполучених Штатах, у Римі та по всій Європі».

Він знаходить слова і для матері з розтерзаної Бучі, і для священника, який втратив сина на війні, і для розмови з Папою Франциском у Римі, і з американськими політиками у Конгресі чи зі світовими бізнесменами, які збираються на Всесвітній економічний форум у Давосі.

З митрополитом Борисом ми мали зустрітися у квітні після засідання Гельсінської комісії, де він мав свідчити про ситуацію з релігійними спільнотами в Україні, зокрема з греко-католиками, які стали об'єктом переслідування з боку російської окупаційної влади на захоплених територіях, де не залишилося жодного активного католицького священника.

Але зустріч довелося відкласти. Наступна нагода випала у той час, коли до Києва з миротворчою місією приїхав посланець Ватикану – кардинал Маттео Дзуппі. Ми говорили про намагання Папи помирити українців та росіян, а також про те, що робить Католицька Церква для українців в Україні та світі, і про те, як про Україну чують у Глобальному Півдні.

Митрополит Борис розповів про те, яку роль зіграли католики у тому, щоб українці отримали можливість знайти притулок від війни у США, та про те, як нові члени громад з України змінили Церкву в Америці. Він відповів на запитання про те, як жити поруч з Росією після війни, і про те, з яким найскладнішим завданням стикнувся, коли глибше пізнав українське суспільство.

Розмова була записана у студії Голосу Америки у Вашингтоні, вона була скорочена та відредагована для ясності та плинності.

Наталка Чурікова, «Голос Америки»: Вітаю вас у студії «Голосу Америки». Я б хотіла вас запитати про місію кардинала Маттео Дзуппі, який перебував в Україні [візит відбувся 5–6 червня, – ред.] і який намагається домовитися з Києвом і Москвою про мир. Чи ви знаєте його особисто і чи Папа Франциск дійсно сподівається на те, що з Москвою можна домовитися про мир?

Архієпископ та Митрополит Філадельфійський Борис Гудзяк: Кардинал Маттео Дзуппі є членом руху Святого Егідія [Спільнота Святого Егідія – «церковно-громадська світська асоціація», яка допомагає нужденним і веде міжрелігійний діалог, – ред.]. Вони роблять дуже добру роботу з молоддю, з убогими людьми. Це дуже шляхетна діяльність.

Вони також брали участь у мирних переговорах у Мозамбіку ще в кінці минулого століття. Думаю, що ніхто не має якихось ілюзій про просту відповідь, але Папа Франциск хоче тримати відкритими лінії комунікацій.

Його участь дуже важлива з української точки зору щодо двох моментів. Один – це гуманітарний. Ми знаємо, що Папа брав участь (за посередництва Туреччини) у звільненні командирів «Азову» у вересні минулого року. І подібні переговори відбуваються постійно.

Також є гуманітарна допомога Католицької Церкви, мені здається, що вона вже наближається до мільярда доларів. Це те, що стосується українців в Україні. Але є ще Польща, Словаччина, країни, які мають

багато католиків – Німеччина, Франція, Сполучені Штати Америки, де є 70 мільйонів католиків, також інші країни. Католицька Церква є часто найбільшим провайдером соціальних послуг, якими користуються мільйони українських біженців. І ця глобальна гуманітарна акція є дуже важлива.

А друга річ, Папа надзвичайно багато (вже близько 150 разів) у дуже публічний спосіб, майже щосереді і щонеділі під час публічних аудієнцій на площі Святого Петра, говорить про кривди, які заподіюють українцям в Україні, і закликає світ до молитви.

Це має велике значення зокрема в південній півкулі, де є досить багато католиків, які з різних причин є віддаленими до українських реалій. Вони пам'ятають європейський колоніалізм, американську економічну та військову потугу, і вони розуміють альтернативу до Америки як, можливо, щось їм близьке. Тому важливо, що Папа говорить про ці звірства, які відбуваються. Кілька разів він сказав дуже чітко, що це від росіян, але в кожному разі він весь час про це говорить. Місію кардинала Дзуппі треба розуміти в цьому контексті. Чи вона щось вирішить? Буває, що чудо стається, але вона є частиною більшого підходу.

Папа Франциск має бачення церковної комунікації, яка відбувається у діалозі, «комунікації, яка також слухає, комунікації, яка готова вийти за межі Церкви», – каже архиєпископ Борис Гудзак, якого у 2021 році Папа призначив членом Дикастерії комунікації Святого Престолу.

- **Католицька Церква, власне, є найсильнішою там, де українські позиції є найслабшими – в цьому Глобальному Півдні. Чи за допомогою Святого Престолу, чи на горизонтальних зв'язках можна якось змінити позицію Глобального Півдня, змінити їхнє розуміння цього конфлікту?**

Митрополит Б. Гудзяк: Всі наші позиції – це свідомість, яка формується протягом тривалого часу. Наскільки ми, українці, свідомі того, що відбувається в Судані? Чи це хуту нападали на тутсі, чи тутсі на хуту?

- **І чи це взагалі не було в Руанді?**

Митрополит Б. Гудзяк: І коли це було? Як це було? Що відбувається в М'янмі? Які є проблеми в Тибеті чи в Колумбії? Мало хто є свідомий того, що в нарковійнах у Мексиці загинуло більше людей, ніж за перші 9 років війни в Україні.

Кожен з нас живе в своєму контексті. Сьогодні світ заговорив про Україну і деякі люди, які практично нічого не знали, які не могли відрізнити хуту і тутсі, тобто росіян і українців, починають це розуміти.

Нам треба всім працювати. Ми тут, в Америці, над тим працюємо. Мій блок-пост – це передусім католики. 22% населення, 25% Сенату, 30% Конгресу, 2/3 Верховного суду США, президент. Нам важливо, щоб це середовище стояло за Україною. І поки що воно стоїть.

- **Вам вдалося, наскільки я розумію, допомогти українцям потрапити до Америки, тому що для американців у політичному плані питання еміграції стоїть дуже гостро. І тут ще до тих всіх проблем з міграцією додаються українці, які приїжджають сюди з України. Яким чином вам вдалося організувати цю програму, яка надає можливість українцям жити, працювати, мати захист від держави? Я маю на увазі програму *United for Ukraine (U4U)*.**

Митрополит Б. Гудзяк: У перші роки війни я служив в Парижі, і ми старалися від 2013, 2014 року множити місії в тих п'ятьох країнах – Франції, Бенелюксі [Бельгія, Нідерланди, Люксембург] та Швейцарії, де я служив.

Я переїхав сюди в Америку у 2019 році, був ковід і потім прийшло це вторгнення. Було ясно, що немає законодавства для того, щоб Америка прийняла українських біженців. І ми над тим працювали, щоб ці двері відкрились.

Спочатку говорили, що може буде квота 10 тисяч. Потім сказали 100 тисяч. Тепер вже число наближається до 200 тисяч, якщо рахувати тих, які через Мексику в'їхали і потім через U4U [за програмою U4U, за урядовими даними, до США в'їхало понад 117 тисяч українців, ще близько 150 тисяч в'їхало з іншим статусом – ред.]. Вони отримали право на медичну

страховку, яку з початку держава не пропонувала, але участь в програмі передбачає спонсорство.

Ми стараємось через парохії надавати духовну підтримку. Люди потребують відчуття спільноти. Наші ресурси обмежені. Ми маємо лише 200 парафій в Америці, а міст і містечок, де знаходяться українці, – тисячі. Для нас українці, які опинилися в біді, великий пріоритет.

Державний секретар США Ентоні Блінкен розмовляє з Митрополитом Борисом Гудзяком та послом України в США Оксаною Маркаровою. Вашингтон, 02.03.2022 р.
Світлина: Елізабет Франц / AP /

► Чи змінило це якимось чином Церкву в Америці?

Митрополит Б. Гудзяк: Дуже вплинуло. Ми мали такий процес, як би сказати, зникання. Зокрема, в часи ковіду. Люди просто перестали ходити до церкви. І ціла наша спільнота, українська, церковна і не дуже церковна, змобілізувалися тоді у лютому 2022-го року. Багато хто повернувся до церкви. Наші церкви стали, так би мовити, пунктами незламності, де почали збирати гуманітарну допомогу, навіть допомогу Збройним Силам, хоча це не був церковний акцент, але люди різні і приносили все.

Після кількох місяців це систематизувалося. Наш Митрополичий фонд зібрав 9 мільйонів доларів. Це в глобальному порядку, можливо, і не вирішальна сума, але на наші можливості це – значний прорив.

**Я би сказав, що українська громада ожила. Вона
ожила також тому, що українці в Україні виявляють
неймовірну мужність, яка дивує світ, дивує
американців.**

Важливо, щоб люди в Україні знали, що ти можеш їхати якимось селом в Пенсильванії, і там якийсь американець має перед своїм домом український прапор. Як чують, що я українець, то питають, чи можна сфотографуватися. Діти бавляться в українців. [...]

Кардинал Вілтон Ґреґорі, Архієпископ Вашингтона та Архієпископ-Митрополит Філадельфійської Архієпархії УГКЦ Борис Ґудзяк під час меси Попільної середи, яка знаменує початок Великого посту. Вашингтон, собор Святого Апостола Матвія, 02.03.2022 р.
Світлина: Jose Luis Magana / AP /

- **Я знаю, що вас дуже часто запрошують на випускні події в американських університетах. І минулого року, і цього року вас так само запрошували. Але цього року також президент України Володимир Зеленський виступав перед випускниками, і посолка України Оксана Маркарова, і голова «Укрпошти». Люди хочуть знати, хто є ці українці, і що вони можуть сказати.**

Митрополит Б. Гудзяк: Нам треба писати, нам треба бути присутніми. Американський режисер Вуді Аллен сказав, що 95 % успіху є в тому, щоб просто приходити. Просто треба бути присутніми. І треба виходити зі свого гетто. А ми дуже часто любимо закритися. [...]

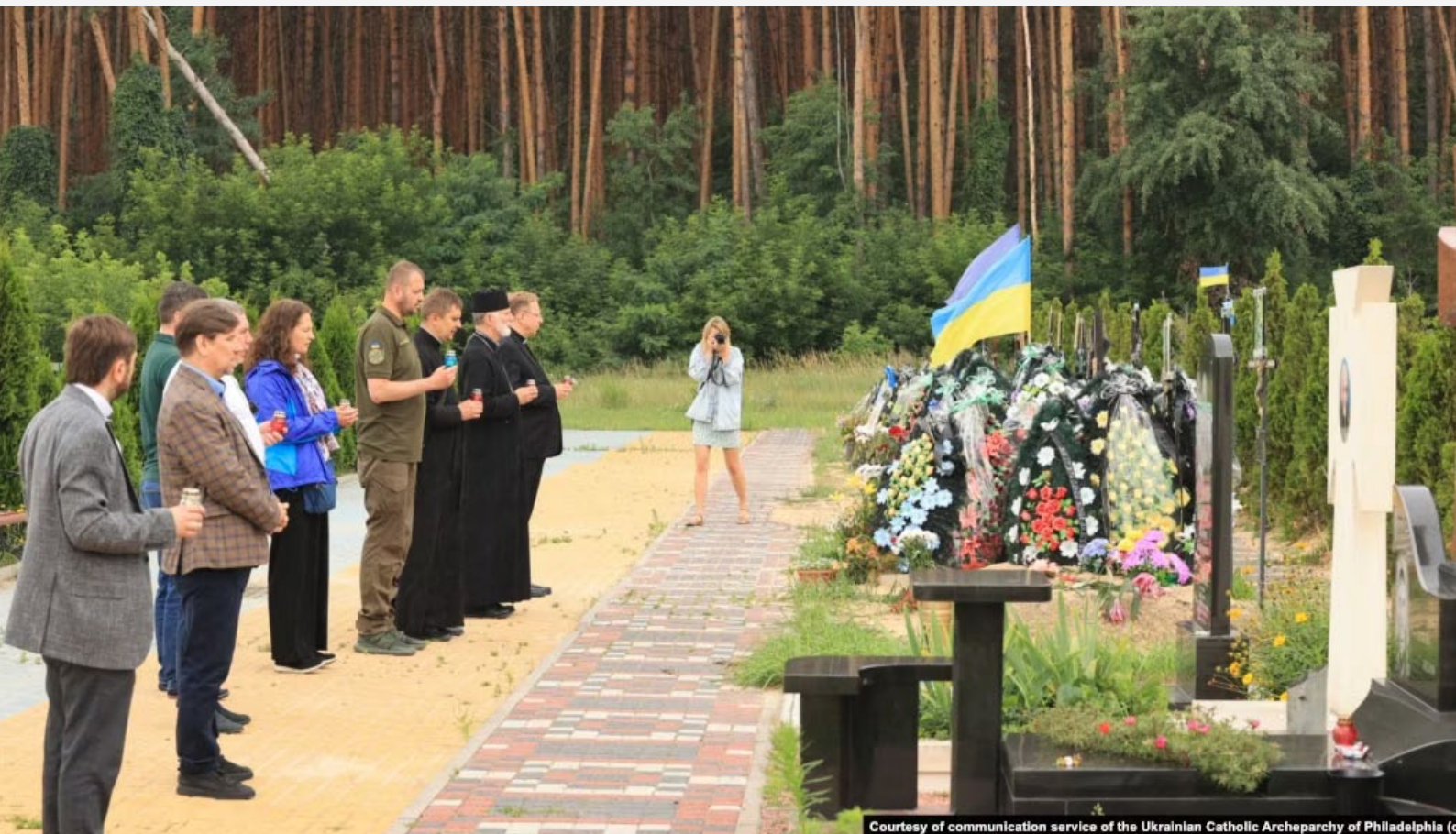
ЦЕРКВА ПІКЛУЄТЬСЯ ПРО ЛІКУВАННЯ РАН ЦІЄЇ ВІЙНИ

► Нещодавно було засідання Постійного синоду, і ви є його членом. Яку мету ставить перед собою Церква? Бо це одна із тих інституцій, яка дійсно планує на десятиліття, якщо не століття вперед.

Митрополит Б. Гудзяк: Постійний синод відбувся у Вроцлаві. Постійний синод – це 5 єпископів і єпископ-секретар із 53 єпископів Церкви. Цей Постійний синод дораджує главі Церкви Блаженнішому Святославу. Зустрічаються чотири рази на рік. Останні роки зустрічі були віртуальні. Але ми тепер вперше зустрілися у Вроцлаві, в Польщі, де там служить владика Володимир Ющак, який нас гостив і місто нас гостило.

Крім поточних церковних справ, питань вибору єпископів, канонічних питань, літургійних питань, ми говорили про біженців, про лікування ран цієї війни, про те, як допомагати людям витримати, зберегти своє серце, свою душу, свою психіку. І це такі питання, які за кілька днів, очевидно, ніхто не вирішить.

Сьогодні є мільйони травмованих людей, 14 мільйонів людей, які мусіли покинути дім. А психологи кажуть, що вимушене переміщення психологічно рівняється до травми смерті члена родини. Це питання травм стає відразу після суто гуманітарних питань, харчів, одягу, тепла, воно є першочерговим. Ми працюємо з потужними спеціалістами, які системно до цього підходять, шукаючи відповідей.

Courtesy of communication service of the Ukrainian Catholic Archeparchy of Philadelphia (c)

Митрополит Борис Гудзяк під час церемонії вшанування пам'яті українців, загиблих під час російської окупації Київщини. Весна 2022 року.

МИ ВІДКРИЛИСЯ НА БІЛЬ БЛИЖНЬОГО. У НАС НЕМАЄ БЕЗДОМНИХ БІЖЕНЦІВ

- Ця війна, парадоксально, але принесла багато позитивного і в церковне життя, і в українське життя. І навіть те, що синхронізували свої дії – Православна Церква України, Греко-Католицька Церква, разом переходять одночасно на новий календар. Це ще одна ознака єдності християнства Київської традиції. Яким буде наступний крок? Об'єднання?

Митрополит Б. Гудзяк: Дай Боже, що ми будемо рухатися до цього. Ми бачимо, що об'єднання людей є дуже непросте. Чоловік з жінкою не просто живуть разом, брат з сестрою, політичні партії. Ми в Церкві, ми християни, ми є люди на плоті і крові. Але процес є зараз позитивний.

Ми взагалі морально підіймаємося, в усіх питаннях. Я стараюся пояснювати в різних країнах, де я виступаю: подивіться, в Україні є 6 мільйонів внутрішньо переселених осіб. Але вони не живуть в великих таборах для біженців, у якийсь сконцентрований спосіб. Їх бідні люди розібрали між собою. Тобто бідні прийняли до себе ще бідніших. Ніхто з голоду не умирав. Попри те, що 40% електричної мережі були пошкоджені минулої зими, ніхто не замерз. Коли я приїхав з України в Нью-Йорк і побачив людей на вулиці, то раптом здав собі справу, що за два тижні в Україні, в різних областях, я не бачив людей залишених на вулиці. Отже, колосальна солідарність, відкритість на біду іншого.

Я не канонізую всіх в Україні, цілу Україну. Але ми відкрилися на біль ближнього. Це надзвичайно. Ми усвідомили, що це є, і усвідомлюємо чимраз глибше, що означає бути народом.

Подивіться, яке зростання у нашого президента. Думаю, що він не був на Майдані в 2004 році, чи в 2013–14 році. Кожна людина має право на ріст, на розвиток. І сьогодні він є великим речником нашої, я би сказав, національної самобутності. Думаю, що він ніколи такого не уявляв.

Це є знак того, як ми ростемо. Я надіюся, що це перейде до найглибших питань. Я вважаю, що воно так і є. Чому сотні тисяч українців готові ризикувати своїм життям за принципи? Я вважаю це тому, що вони вірять, що є щось більше, ніж моє життя, моя коротка хронологія. Є вічність, є Бог, і є істина. Зараз в західному світі є велике питання, чи є істина: є твоя точка зору, моя точка зору. Радикальний суб'єктивізм. Українці кажуть, о, ні, ні, ні! Є правда, є брехня. Є добро, є абсолютне зло. Є вічність. Може, не всі до церкви ходять, але в окопах мало атеїстів.

Це духовне піднесення сьогодні дивує світ. Не всі усвідомлюють його джерела. Не всі можуть пережити те, що українці сьогодні переживають. Ніхто не може до кінця пережити того, що переживає хтось на фронтівій лінії, якщо ти там не був. Але це є сьогоднішнє слово українців до світу. Це не лише про Україну, це про людину, це про правду, це про вічність, про Бога.

ПОВОРОТУ ДО МИНУЛОГО РОЗБРАТУ НЕ МАЄ БУТИ

- Багато людей зараз думають про те, що нинішнє згуртування, яке породила війна, виявиться нетривалим і нетривким, що після війни почнеться розбрат. Наприклад, поміж Церквами може постати питання: Києво-Печерська лавра, Почаївська Лавра – як вони мають бути розділені?

Митрополит Б. Гудзак: Небезпека є, чи в церковному, чи в політичному житті. Чи не почнуться нові економічні захоплення, чи не вернеться корупція, яка, власне, остаточно ще не відійшла. Це дуже властиві питання.

Тому важливо, щоб кожен з нас, я, і ти, і ми, кожен на своєму місці, щоб ми прийняли рішення.

Ціна була задорогою, щоб ми вернулися до того, що було. Ті, які віддали своє життя, вони віддали його за певні цінності, які ми маємо берегти. Це є скарб, куплений ціною крові, крові чистих, прекрасних молодих людей, які мали ціле життя перед собою.

Чи ми притримаємося цієї спадщини і цього послання? Час покаже, але варто вже сьогодні про це говорити.

Щодо церковної власності, я тут, можливо, не до кінця ортодокс. Мені довелося в Франції жити без церков. Ми не мали своїх церков, ми мали лише шість церков в п'яти країнах. Ми молилися, звичайно, в римо-католицьких церквах, приходили з іконами, з ризами, з канапками і кавою, і в тій же церкві молилися, а потім частувалися.

Я досліджував підпільну Церкву, Українську Греко-Католицьку Церкву, заборонену в СРСР у ХХ столітті. Ця Церква також не мала власності, але мала віру. Сьогодні багато християн обтяжені інфраструктурою – є менше вірних в Америці, але є колосальні церкви, будинки. І є питання, чи ми живемо, щоб зберігати будинки, чи ми живемо для місії.

Я розумію значення Києво-Печерської лаври, Почаївської лаври, я історик Церкви. Але я би зосереджував увагу всіх на храм всередині людини. Бо церква – це є Боже Тіло, це не є будинок. Це є і будинок також, але передусім це є Тіло Христове. І сьогодні ми вирішимо всі питання, навіть питання єдності, якщо ми будемо глибоко, автентично жити за заповідями: в радості, в любові, в служінні, в простоті, в ніжності.

Це є новий шанс відійти від політичного християнства, від претензій, від позиції «нам належиться». Я не знаю, чи Христос багато говорив «мені належиться», він весь час віддавав. Потім він віддав і своє життя.

Це моя мрія, щоб ми це моральне піднесення не розміняли на дрібні, а навпаки на його підставі побудували свій храм, свою країну, свої стосунки, свою свідомість.

«ЖОДЕН З 300 ПРАВОСЛАВНИХ ЄПИСКОПІВ В РОСІЇ НЕ ВИСТУПИВ ПРОТИ ВІЙНИ»

- Ви говорили про те, що іде боротьба між добром і злом, і те, що роблять зараз з Україною, є абсолютним злом. Як із цією країною жити далі поруч?

Митрополит Б. Гудзяк: Це дуже велике питання. Бо сатана працює. Православна Церква в Росії, російські культурні лідери, 700 ректорів вищих навчальних закладів Росії підписали документ на підтримку президента Путіна і його воєнних дій.

Спікерка Палати представників США Ненсі Пелосі отримує український прапор від Президента України Володимира Зеленського під час спільного засідання Конгресу США в залі палати Капітолію у Вашингтоні, поруч стоїть віце-президентка США Камала Гарріс, 21.12.2022 р.
Світлина: Evelyn Hockstein / REUTERS /

► **І інші релігійні лідери так само проти не виступають.**

Митрополит Б. Гудзяк: І інші лідери також не виступають проти. Жоден з 300 православних єпископів в Росії не виступив проти війни. Тобто це питання морального компромісу, моральної корупції є дуже глибоким.

У Західній Європі з нацизмом можна було справитися, по-перше, через перемогу над ним, конкретно військову перемогу. По-друге, була підключена оточуюча спільнота, яка давала німцям шанс зробити крок навернення. І німці його зробили. Вони покаялися. Вони по сьогоднішній день каються. Платять виплати скривдженим. План Маршалла поміг Німеччині стати на ноги.

Німеччину я не канонізую, бо німецька політика причинилася до цієї біди, яка відбувається в Україні. Але ми бачимо, що можуть бути зміни.

Міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман (ліворуч) і канцлер Німеччини Конрад Аденауер спілкуються під час прийому після підписання договору про заснування Європейського оборонного співтовариства у Парижі, 27.05.1952 р.

Коли я жив в Парижі, неподалік були території столітніх воєн між французами і німцями. Були місця, де були жахливі кровопролиття, де, наприклад, на фронті довжиною 9 км і 3 км глибини за 300 днів загинуло,

пропало безвісті або було покалічено 900 тисяч людей, 3000 осіб на день – Верден, може в Україні ця точка в Першій світовій війні не відома.

Пройшли три покоління, і тому що відбувалася праця всіх цих трьох поколінь, французька і німецька молодь живе в мирі.

► **І в повазі одне до одного.**

Митрополит Б. Гудзяк: І в повазі, і в культурному обміні, і так далі. Сьогодні це важко собі уявити, і важко говорити, тому, якщо хтось не може це чути, не слухайте зараз, але ми не перенесемо Україну десь під Аргентину, чи десь між Канаду і Америку.

Ми є приречені мати цього північного сусіда. І ми маємо його змінити. І з нашою допомогою він має стати на коліна. І має вибачитися, і покаятися. Бо інакше ми не будемо мати спокою.

Ми не будемо мати миру. Не можна бути наївним. Треба себе захищати.

Думаю, що нам з росіянами складніше, бо все ж таки французи і німці мали спільну західну християнську традицію. Лідери цього процесу, чи Де Голь у Франції, чи Де Гаспері в Італії, чи Аденауер в Німеччині, всі вони троє були дуже глибоко практикуючими католиками, практикуючими протестантами. І цей перший символ Європи, 13 зірок, це було з Книги Об'явлення, цих 13 зірок за кількістю перших країн, які входили в це об'єднання.

Тобто, ми бачимо, що можна вийти з пороків сатанинських. Я вживаю це слово досить свідомо, але на це треба колосальні зусилля, і треба Божої благодаті. [...]

► **Дякую вам за розмову.**

Митрополит Б. Гудзяк: Велике спасибі, і нехай вас Господь благословить.

Підготувала Наталія Чурікова, [«Голос Америки»](#)

НЕНАВИСТЬ У БУЧІ

«Мені було чотири роки, як ми покинули нашу рідну хату. Мама несла мене на руках, а коли посміла поскаржитися офіцеру, що їй важко нести дитину всю дорогу, він вихопив мене і кивнув на мертву бабу на возі, бо дехто забирив зі собою навіть своїх мертвих», – це було єдине, що я чула від своєї баби Гані (Кадиляк), лемкині, яку депортували на Тернопільщину з теперішньої Польщі.

Моїй дитині теж чотири роки. Вона має бабине ім'я. І 27 лютого її мама, тобто я, одягнула броню з написом «Преса» й поїхала працювати разом із нею та десятьма топовими журналістами *BBC World* на західний кордон, а потім через три покоління повернула нащадка депортованої лемкині туди ж, звідки її бабу вивозили 80 років тому.

Врешті-решт, опинившись у Італії, я повернулася в Україну, щоб знову працювати для британської корпорації для того, аби розповісти світу про те, що зробили росіяни з нашими людьми в Бучі.

Софія Кочмар-Тимошенко біля моргу в місті Боярка Київської області, куди привозили для ідентифікації майже всіх загиблих з бучанського моргу. Софія провела там і в бучанському морзі майже всю весну, фіксуючи те, як рідні забирали своїх загиблих.

Була Великодня субота, коли я вперше потрапила до бучанського моргу. Стояв величезний натовп людей, які чекали, коли їм видадуть хрест, табличку і труну з рідними. Це було єдине місце, де я могла знайти свідків воєнних злочинів росіян проти цивільних українців. На практиці це виглядало так: підходиш до чорних від горя людей і питаєш: *«Бабцю, ви на кого чекаєте? Що вони зробили з вашим сином?»*.

Найпершим був дід Василь у військовій куфайці. Він прийшов просити про ДНК-тест. Я тоді ще не могла здогадатися, навіщо його роблять узагалі.

«Він знайшов згорілу машину сина, на якій збереглися автомобільні номери, але від сина лишився тільки хребет: решту голодні пси розтягли», – пояснила мені Галя, тепер моя подруга, а тоді волонтерка, що долучилася до процесу поховання бучанців.

Одного разу на моє стандартне питання «кого ви чекаєте», мама, що стояла над труною свого сина, сказала: «Зараз, зараз я вам покажу» і повернулася до чорного мішка в труні.

Людям, які забирали своїх рідних уже після Великодня, не дозволяли одягати тіла. Тому що, відверто, там уже не було кого одягати: часто останки знаходили на вулицях, просто неба, після того, як вони пролежали там місяць по катуваннях. Тоді мама клала білу чи вишивану сорочку сину поверх чорного мішка, а хрестик запихала збоку.

Ту маму я запам'ятаю на все життя. Ніхто не довіряв мені дивитися на руки їхніх закатованих дітей, на прострелені ноги. І я не мала права обернутися. Я не дозволила собі навіть критися від страху чи огиди. Чи що там повинні відчувати живі, торкаючись мертвих?

Вона забирала тіло сина з моргу, щоби поховати... вчетверте. Спочатку його вбили росіяни і закопали десь у посадці, потім односельці виявили тіло і перепоховали, згодом з'явився священник і поховав по-християнськи. І ось ця згорьована мати забирає тіло свого сина, щоби поховати його вчетверте, бо коли їхнє село біля Бучі звільнили українці, тіло довелося ексгумувати ще раз, щоби перевірити причину смерті.

Інколи, особливо в побожних середовищах, після моєї роботи в моргах мене питають:

«Як нам після цього всього самим не перетворитися на абсолютне зло, борючись зі злом?»

Часто люди не хочуть слухати про те, що я бачила в Бучі, кажучи: «Не розкажуй мені, бо я починаю ненавидіти». Так, наче ненависть може їх знищити швидше, ніж російська зброя.

Після одного інтерв'ю, коли я витирала сльози батька закатованого чоловіка зі своєї сорочки, я написала своєму другові Масі Наєму на фронт:

«Скажи, якого почуття у тобі більше: ненависті до тих, кого ти бачиш через приціл свого автомата, чи любові до тих, що стоять за твоєю спиною?». Масі, лежачи в бліндажі десь на «нулі», відписав мені в Бучу: *«Запам'ятай, ненависть ніколи не перетворюється у щось продуктивне. Це настільки сильно почуття, яке нищить не ворога, а того, хто його відчуває».*

На вулиці Яблунська, 144, колишній радянській базі «Агробудпостач», росіяни влаштували свою військову базу. Це була дуже зручна позиція: величезні площі для танків, ангари, щоби ховати техніку, і справжній радянський бункер, у якому росіяни спочатку тримали в полоні близько сотні цивільних. Я прийшла туди, коли спецслужби дозволили прибрати територію. Величезна купа взуття, знятого з убитих чоловіків, яких знайшли на розі цього будинку, досі вирізнялася з-поміж російського сміття. У деяких кімнатах було видно, що ось тут росіяни мали спальню, кухню, лікарню і туалет, на одному і тому ж місці.

Пані Ліда відтирала сліди в туалеті, коли я запитала її: «Як воно взагалі, витирати за тими москалями їхнє гівно?». Вона відповіла: «Та гівно – то нічого страшного, а ось те, що вони мого чоловіка вбили, це, звичайно, біда». Я подумки картала себе за те, що взагалі зачепила цю жінку. Адже вона миє не просто сліди чужого випорожнення і браку армійської дисципліни чи материнського виховання – вона прибирає за вбивцею свого чоловіка. Але потім я побачила, що для неї це своєрідна медитація, очищення. Вона прибере – і їй стане легше. Вона зможе рухатися далі.

«Агробудпостач», де росіяни зробили собі базу, видно з вікон помешкання пана Володимира. Він живе на вулиці Остапа Вишні, в першому будинку біля лісу. В його домі під час окупації жило п'ятеро чоловіків: сусід, кум, племінник і ще один чоловік, який приєднався до них з вулиці Склязоводська, бо в приватному будинку значно легше пережити окупацію, ніж у квартирі.

«Добрий день!» – сумно тисне мені руку пан Володимир. «Чи дійсно добрий?» – питаю. «Ні, і ніколи вже ним не стане», – каже він.

Кадировці з'явилися на подвір'ї пана Володимира, бо побачили зі своєї бази, що хтось ходить його городом. Тоді вивели їх п'ятеро на дорогу, поставили коло брами, рандомно вибрали одного і розстріляли на очах у решти. Пан Володимир сидів зі мною на лавці біля брами на вулиці Остапа Вишні, а виглядав так, наче сидимо в черзі на тім світі. Не почувався живим. Через тиждень, коли я знову потрапила на те саме подвір'я, пан Володимир садив зі своєю жінкою квіти.

Татуювальник Влад раніше не дуже вірив у Бога. Каже: «Ну, як не вірив? Ну, мені казали, що маю здатність у Нього вірити, але мені то не сильно треба було».

Росіяни застали Владу в квартирі сусіда. «Ти що тут робиш?» – запитали. «Мурах годую», – зухвало відповів Влад і показав на коробку з мурахами в дитячій кімнаті. Влад каже, що росіяни прийшли за орієнтацією зі свого списку, бо шукали його сусіда-АТОшника. Але той виїхав, а ключі залишив Владу. Росіяни поставили Владу на коліна, руки наказали тримати за головою. «Не буду, можна поставлю широко?» і розпростер руки, як на хресті. Росіянин тримав автомат біля його скроні, коли з кухні крикнув командир: «Ето он, работаєм». «Чекай, можна я востаннє перехрещуся?» – запитав. Поки Влад хрестився, на кухні знайшли документи сусіда і крикнули: «Нет, не он! Отбой!».

Влад, сидячи на березі озера, через пів року після окупації згадує: *«Кажуть, що за секунду до смерті бачиш усе своє життя і тих, кого любиш. То брехня, я тільки переживав, як мене з тої квартири виносити будуть, і страх одразу пішов. Зник».*

Пізніше Влад зустріне Сергія й Артема, з якими збиратиме тіла загиблих по всьому місту. Минаючи російські блокпости, вони під обстрілами ховали загиблих у братській могилі під церквою. Після звільнення Бучі там знайдуть 116 тіл. Деякі з них досі неможливо ідентифікувати. Їх поховали на цвинтарі, що на вулиці Депутатська, під хрестами за номером мішка: 311, 215, 409...

«Отче, як ви молилися похорон за тих, чиїх імен ми навіть не знаємо?» – питаю отця Андрія, який за весь цей час мав більш ніж три сотні похоронів. «Це ми не знаємо їхніх імен, а Богові вони добре відомі», – відповів священник.

СЕРГІЙ ПЛОХІЙ – ПРО СПРАВЖНЮ ЯДЕРНУ ЗАГРОЗУ, МОВНУ КАРТУ ПУТІНА ТА ЯКІ КНИЖКИ ПРО УКРАЇНУ ВАРТО РАДИТИ АМЕРИКАНЦЯМ. ІНТЕРВ'Ю

14.06.2026

Більшість американців вважають війну в Україні боротьбою добра зі злом, тому підтримують українців в цій війні, вважає професор Гарвардського університету, директор Українського дослідницького інституту в Гарварді Сергій Плохій. Напередодні у США вийшла його нова книжка «Російсько-українська війна».

В інтерв'ю «Голосу Америки» професор Плохій розповідає, наскільки доречно було писати історичну книжку про війну, яка ще не закінчилась. Він також застерігає про те, де чекати найбільшої ядерної загрози в Україні та дає поради, як Києву готуватись до співпраці з майбутнім російським урядом, після Путіна.

У розмові з Іриною Матвійчук професор Плохій проаналізував також, як Путін розіграв мовну карту на війні проти України, а також, чи достатньо робить Київ для підтримки українських книжок. Сергій Плохій дає власні поради – які книжки з історії України можна сміливо пропонувати американцям, аби вони зрозуміли, що Україна не була створена 1991 року.

Інтерв'ю було відредаговано для ясності та плинності.

Ірина Матвійчук, «Голос Америки»: Пане Плохій, дякую, що погодилися на інтерв'ю з «Голосом Америки». Ви живете за кордоном багато років. На вашу думку, американці як народ, розуміють причини цієї війни і чому в цій війні так багато насильства?

Сергій Плохій: Гадаю, причини цієї війни не розуміють не тільки американці. Ці речі обговорюються. Є різні погляди.

Що я можу сказати щодо американців... Свого часу у США вийшла книжка з назвою «Добра війна» про Другу світову війну, яка потім в пам'яті американців набула позитивних рис, тому що там була моральна ясність. Там було ясно: хто агресор, хто ворог, хто жертва, і на чиєму боці мають бути американці.

Мені здається, ця російсько-українська війна набуває подібних ознак в уявленні американців в цілому. Це війна з дуже чітким моральним імперативом, з дуже чітко визначеними параметрами саме в цьому розумінні.

На відміну від багатьох інших конфліктів, де Америка була залучена прямо чи посередньо, війна в Україні – це війна, яку більшість американців вважає справедливою, не тільки з точки зору українців, але й з точки зору своєї участі, своєї підтримки українського спротиву.

► А звідки американці беруть інформацію про Україну?

С. Плохій: Американці отримують інформацію, як і українці, як і більшість людей вільного світу – з соціальних мереж, радіо і телебачення. Але потім питання полягає в тому, як з цієї мозаїки новин скласти ширшу картину, як зрозуміти ці події. І це там, де книжки допомагають це робити. Через це я вважав, що моя книжка про російсько-українську війну має бути сьогодні, зразу, не тоді, коли хибні уявлення про війну склалися, а потім виходить книжка, і це трохи як муштарда по обіді.

► Книжка «Російсько-українська війна» – розкажіть про неї. Війна ще не закінчилась, чому ця книжка зараз вчасна?

С. Плохій: Вона вчасна, тому що інколи бувають моменти в історії, коли з'являється феномен так званого «товстого часу». Тобто дуже багато речей спаковані в кілька днів, кілька тижнів, кілька місяців. Дуже багато всього відбувається, є потік новин, і в них треба орієнтуватися. Надзвичайно важливо розуміти, звідки почалась ця війна, як вона

йде, які цілі, які зміни відбуваються. На багато з цих питань вже можна відповісти сьогодні. Саме через це я взявся за написання цієї книжки.

Я намагаюся, по-перше, зрозуміти для себе, потім розповісти світові, що призвело до цієї війни, показати причини ефективного українського протипу, позначити зміни, які ця війна принесла в цей світ вже сьогодні.

З цих речей з'явилося багато тенденцій, вони будуть продовжуватися. Я спокійний стосовно того, що висновки, які я роблю, не є передчасні.

► **Ви як історик бачите тенденцію насильства в Україні, практично кожні півстоліття щось стається – були репресії, Голодомор, табори, русифікація, зараз війна. Яких уроків українці не можуть засвоїти, щоб якимось чином не допустити повторення цього насильства?**

С. Плохій: Україна виявилась, зокрема під час 20-го століття, одним з головних полів битви спочатку Першої світової війни, а потім Другої світової війни. І сьогодні ми говоримо про цю війну як про найбільшу війну в Європі з кінця Другої світової війни.

Але ця війна відрізняється характеристикою від Першої та Другої світових воєн. У цій війні українці мають свою *agensy*, тобто є держава, є військо, і рішення ухвалюють самі українці.

Вони стали фактором, вони стали не об'єктом, а суб'єктом. Ставши суб'єктом, можеш зайняти позицію, яку ти вважаєш потрібною. Це зменшує ризик майбутніх конфліктів саме такого характеру.

Такого рівня консолідації, такого рівня військової організації ми не бачили ні під час Першої світової війни, ні під час визвольних змагань, ні під час Другої світової війни. Це явно ми бачимо зміну парадигми. Україна залишається на цьому розламі кількох геополітичних плит, але це не просто країна, де відбуваються ці конфлікти, не просто країна-жертва, але це вже країна, яка може себе захищати.

СТАНЦІЯ БЕЗ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ – ЦЕ ШЛЯХ ДО ФУКУСИМИ

► **Ваша попередня книжка «Атоми й попіл: глобальна історія ядерних катастроф» дуже вчасно з'явилась на полицях магазинів, коли почалося повномасштабне вторгнення. Зараз Росія повернулася до ядерної риторики. Деякі політики та експерти в Україні повторюють, що ядерного удару з боку Росії не буде, що Путін не наважиться. Тоді як саме ядерна зброя РФ стримує Захід від сильнішої допомоги Україні. Який ваш аналіз ситуації, чи зважиться Путін, до прикладу, якщо українці увійдуть в Крим?**

С. Плохій: Мій аналіз, що головна ядерна загроза не виходить зі застосування ядерної зброї. Головна і найбільш реальна загроза виходить із захоплення ядерної станції. Те, що сталося в Чорнобилі, там на кілька днів було перерване електропостачання станції. Станція без електропостачання – це шлях до Фукусіми. Ці всі руйнування реакторів, *meltdown*, відбулося не через цунамі. Цунамі пошкодило лінії електропередач, а електрика потрібна для того, щоб качати воду і водою охолоджувати ці реактори. Найбільша ядерна загроза походить від цього. Для цього не треба воювати на території ядерної станції, не треба її бомбувати, достатньо, щоб бої довший період часу відбувались на території цієї станції. І майже гарантовано, що ці лінії електропередач будуть під загрозою.

Обличчя російсько-української війни, 15.06.2023 р. Вид на Запорізьку АЕС та Каховське водосховище. Воно обміліло більш ніж на 70 % після того, як 6 червня 2023 року російські окупанти підірвали Каховську ГЕС. Вода з Каховського водосховища використовується для охолодження шести реакторів АЕС. Світлина: Сергій Ільницький / EPA /

► Те, що зараз відбувається у Запоріжжі...

С. Плохій: Те, що відбувається у Запоріжжі. Відносно застосування Путіним ядерної зброї, все можливо, звичайно. Але я особисто вважаю, що цей варіант маловірогідний. Маловірогідний через те, що після 1945-року у світі створилося таке неписане табу на вживання ядерної зброї. І порушити це табу для Путіна – це також загроза позбутися підтримки своїх

основних союзників у цій війні, зокрема, Китаю. Значно більш вірогідною я вважаю можливість якоїсь ядерної катастрофи, ядерної аварії, пов'язаної з Запоріжжям.

- **Увесь світ зараз говорить про контрнаступ. У ЗМІ постійно лунає фраза, що країни Заходу будуть допомагати «стільки, скільки потрібно». Який результат війни буде для України перемогою? Чи, наприклад, перемога може передбачати переговори з Росією?**

С. Плохій: Перемога – це фактор, який в усіх війнах є процесом обговорення міжнародного, а також всередині країни, знаходження суспільного консенсусу. На глобальному базовому рівні Україна перемогла у перші кілька тижнів війни. Йдеться про те, що ціль цієї війни з боку Росії з наступом на Київ – це була ліквідація української незалежності. Країна витримала. Вистояла. І залишається незалежною. Це перші базові цілі війни, Україна в них вже перемогла.

Далі питання на сьогодні дуже часто визначається в рамках кордонів. Це питання фактично українцям треба буде ще раз і ще раз переглядати. Не тільки тому, що, наприклад, на полі бою можуть визначити якісь речі, що кордони 1991-го року на якийсь час не будуть для України доступними. З іншого боку, Україна може вийти на кордони 1991-року, але війна може продовжуватись. Тобто обмежувати визначення перемоги до кордонів є помилкою.

Найважливіше для мене – це збереження української держави, контролю над більшістю її території та інтеграція у західні структури, як економічні, так і безпекові.

- **Ви у своїх виступах розповідали, як Путін використовує мову як складову війни. Мовляв, ми захищаємо російськомовних. Так само чинять українці, вимагаючи говорити українською. Чи мова в Україні є складовою війни?**

Обличчя російсько-української війни, 11.06.2023 р. Волонтери роздають їжу мешканцям Херсона, чие житло постраждало внаслідок потопу, спричиненого руйнуванням греблі Каховської ГЕС.
Світлина: Celestino Arce Lavin / ZUMA Press Wire /

С. Плохій: Безумовно. Є таке тертя, яке на сьогодні є не деструктивним, але тертя є. Україна сформувалась і стала незалежною у 1991-му році як двомовна країна. Перед Другою світовою війною були інші мови – і польська, і німецька, і їдиш, але Голокост і депортації і так далі перетворити Україну на двомовну.

І вона так існувала з проблемами, тертями, але вона так існувала більш-менш до 2014 року, коли російська агресія прийшла з мовними прапорами, коли люди, які говорили російською чи переважно російською, опинилися об'єктом для впливу російської пропаганди, зі сподіванням росіян, що якщо ти говориш російською мовою, ти маєш підтримувати Росію та російську армію.

Разом з тим, коли війна починається, щоб визволити начебто російськомовних, відбувається дуже потужна хвиля самоідентифікації українців, не тільки щодо того, яка є їхня приналежність етнічна чи культурна, але також яка їхня приналежність мовна, і які їхні культурні практики.

Обличчя російсько-української війни, 16.06.2023 р.
Мешканці Києва ховаються у метро під час повітряної тривоги.
Світлина: Genya Savilov / AFP /

Явно з початку цієї війни ці процеси підсилюються. І що тут надзвичайно важливо, що ці процеси продовжувалися саме в тому ракурсі, як вони почалися: коли було волевиявлення людей з підтримки української культури, але без заборон. Бо заборони розхитують той союз, ту єдність, яка існує сьогодні. А вона необхідна не тільки тому, що це людські права, вона необхідна, щоб вистояти у війні, вона необхідна, щоб отримати підтримку Заходу.

Але головне – свобода, це одна з основних речей, за яку сьогодні українці воюють.

► **До широкомасштабного вторгнення українці дискутували, хто є чийм героєм. Як гадаєте, чи ця війна поставить всі крапки над «і» в цьому питанні?**

С. Плохій: Крапки над «і» в цьому питанні ніколи не будуть розставлені. Це живий процес, який продовжується.

Але після 2014 року, після героїв Майдану, питання про це, чиї герої правильні, а чиї неправильні, відійшов трохи вбік, тому що з'явився приклад героїзму. І я думаю, що ці процеси продовжаться не тільки в розуміння переформатування публічного простору в містах, селищах, пам'ятники, галереї героїв, але також в українській свідомості ширше. Думаю, останні 9 років, останні півтора року народили таку кількість справжнього героїзму, справжніх героїв, де всі погоджуються. Думаю, це позитивно. [...]

Обличчя російсько-української війни, 11.06.2023 р. Затоплений Корабельний острів, де знаходиться житловий мікрорайон Херсона. Повідомляється, що вода почала спадати через тиждень після руйнування греблі Каховського водосховища.
Світлина: AP

► **На вашу думку, чи достатньо перекладають українських авторів, які заслуговують бути на полицях західного ринку?**

С. Плохій: Стосовно того, чи мало українських книг, я можу сказати, що безумовно їх мало. Але також можу сказати, що їх збільшилося, і в тому числі добрих книжок. Але цей процес тільки починається. Тут дуже важко сказати, чи курча, чи яйце перше має бити. Добрі книжки породжують попит, попит породжує продукування цих книжок. Апетит з'являється під час їжі. Одна проблема, що їх мало. Друга проблема, що зараз тема України стала модною. І в неї кидаються люди, навіть з найкращими намірами, але які не мають фахової підготовки. І це також проблема.

► **Що б ви радили почитати американцям, щоб зрозуміти історію, що Україна не виникла у 1991 році?**

С. Плохій: Можна починати з курсу Тімоті Снайдера, в Україні його добре знають, дискутують, знаходять позитиви, знаходять якісь проблеми, але це свого роду *подкаст* – можна слухати, коли ви їдете чи чимось займаєтесь, це дуже добра книжка, дуже добрий початок.

Я обійду тут свої книжки, але поза тим, варто звернутись до класиків, які вийшли наприкінці 1980-х, на початку 1990-х, той самий Орест Субтельний, Пол Магочі, більш популярна книжка Анни Рід «Borderland» [«Прикордоння»], знову таки про історію України, Ендрю Вілсон, книжки Енн Епплбаум, це може недовгий список, але ми сьогодні абсолютно в іншій ситуації, ніж це було 10 чи 15 років тому.

Тобто пишуть не тільки, як було з Магочі та Субтельним, вихідці з української діаспори, але пишуть на тему України, й досить добре, одні з найкращих публічних інтелектуалів, це надзвичайно сприятлива ситуація для України, для боротьби України в цій війні.

► **Міжнародний кримінальний суд оголосив підозру президенту Путіну та російській омбудсменці. На ваш погляд, чи Путіна засудять до кінця його життя? Які перспективи цієї справи, якщо взяти до уваги схожі випадки в історії?**

С. Плохій: Все буде залежати від ходу російсько-української війни, все залежатиме від того, наскільки успішним буде контрнаступ, все залежатиме від того, наскільки довго цей режим зможе втриматися.

Обличчя російсько-української війни, 11.06.2023 р., 472 день повномасштабної війни. Українські воїни на бронетранспортерах західного виробництва на початку наступу у Запорізькій області. ЗСУ змогли звільнити кілька населених пунктів на кордоні Запорізької та Донецької областей. Частина бригад, які беруть участь у наступі, озброєна виключно західною бронетехнікою та артилерійськими системами.
Світлина: Nicolas Cleuet / Le Pictorium Agency /

Все, що я можу сказати, що програні війни у російській і радянській історії традиційно призводять до падіння режимів. Революція 1905 року відбувалась у контексті поганих новин, які прийшли з японської війни. Революція 17-го року слідувала так званому патронному голоду 1915 року у російській війні в період Першої світової. Афганська війна передувала розвалу Радянського союзу.

Відповідь на це питання залежатиме від того, наскільки вдало Україні, українській армії, народу, вдасться досягти перемоги у війні з Росією.

► **А для Росії чим це може закінчитись? Якщо Україна переможе?**

С. Плохій: Є кілька сценаріїв. Режим виживає й ізолюється, продовжує якимось далі собі існувати. Другий варіант – може відбутися падіння режиму. Тоді на порядок денний постане питання тієї самої Чечні, яка майже незалежна держава. Чи майбутнє Дагестану, чи Бурятії. Якраз сьогодні, в контексті цієї війни зростають тортя, напруга між центром і цими республіками.

Так що якісь варіанти передбачити важко, але ключовим фактором буде, наскільки дійсно буде рішучою українська перемога. І чи вона прийде.

► **З точки зору ідеального диктатора, якщо порівнювати Путіна з іншими диктаторами в історії, чи він робить все вірно, щоб привести країну до тоталітарного режиму?**

С. Плохій: Думаю, він як і більшість диктаторів, робить все правильно, щоб довести свій режим до краху.

Обличчя російсько-української війни, 13.06.2023 р. Українські війська звільнили чотири села у західній частині Донецької області: Макарівку, Благодатне, Нескучне та Сторожове. На світліні український воїн у Нескучному.

Світлина: Oleksandr Ratushniak / Reuters /

- Російський народ за останні майже півтора року показав дуже високий рівень пасивності. В Україні є дискусія про «добрих росіян». Чи можлива опозиція в Росії? І чи існують добрі росіяни?

С. Плохій: Ми бачимо найбільшу політичну еміграцію з Росії з часів революції 1917-го року, це явно ознака дуже серйозної кризи. Ясно, що ці сили роз'єднані, але вони поза Росією через те, що вони не підтримують так чи інакше цю політику, цей режим. Для України та українців це є шанс вибудувати відносини з тим, хто прийде після Путіна.

Тобто ці люди, якщо відбудеться серйозна трансформація, вони не з'являться з нікуди. Вони скоріше за все з'являться з цієї російської еміграції. Бо будь-яка антипутінська активність сьогодні є неможливою в Росії, вона можлива лише за кордоном. Чи вони добрі росіяни, чи напівдобрі, зовсім недобрі і так далі, але це ті кола, які мають найбільший шанс прийти до влади після цієї війни, після режиму, і українцям треба буде з ними будувати відносини. Це момент, яким не можна легковажити, цей момент треба використовувати, відбудувати, розбудувати відносини.

- Ви на початку інтерв'ю порівнювали нинішню війну зі світовими війнами. Друга світова війна тривала понад 5 років. Як ви вважаєте, наскільки затяжною буде ця війна?

С. Плохій: Я зможу дати прогноз, давайте дочекаємось закінчення цієї контрнаступальної операції. Бо, з моєї точки зору, це надзвичайно важливий етап у цій війні, який визначить якісь горизонти на майбутнє. Сьогодні ми говоримо тільки про початок цього, ми не знаємо, як вона закінчиться, тобто я відкладаю будь-які прогнози щодо закінчення війни на кілька місяців.

Підготувала Ярина Матвійчук, [«Голос Америки»](#)

У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ ПРЕЗЕНТУВАЛИ ПЕРШИХ 30 ТОМІВ СТОТОМНИКА «КИЇВСЬКЕ ХРИСТІЯНСТВО»

16.06.2023 р.

У музеї «Будинок митрополита» Національного заповідника «Софія Київська» у п'ятницю, 16 червня, відбулася презентація непересічного видання – перших 30 томів науково-дослідницької серії «Київське християнство», виданих упродовж 2013–2023 років. Презентація відбулася під патронатом Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава. Спів організатори заходу – Український католицький університет та Відкритий православний університет святої Софії-Премудрості. Подія розпочалася спільною молитвою за Україну та її захисників. [...]

«Те, що ця презентація відбувається на десятий рік війни і у другий рік повномасштабного вторгнення – свідчення Божого провидіння, яке чуває над нашим народом: те, чого, на думку наших північних сусідів – росії, ніколи б не мало бути, є і відбувається, сказав модератор події, декан філософсько-богословського факультету УКУ о. Юрій Щурко.

— Сама ця серія "Київське християнство", яку ми сьогодні презентуємо, деміфологізує наративи, які нам пробують нав'язати ззовні: вона не тільки висвітлює нашу тисячолітню історію, а й говорить про унікальний фундамент християнської спадщини, на якому будується і тисячу років стоїть наша держава».

Ініціатором і патроном цієї серії, до якої долучилися багато потужних українських і не тільки мислителів був і є Глава УГКЦ Блаженніший Святослав, а базою – філософсько-богословський та гуманітарний факультети Українського католицького університету.

«Подія, яку ми сьогодні переживаємо, особлива з багатьох причин, – сказав у вступному слові Глава УГКЦ. — Цією конференцією ми хочемо подякувати Господу Богу за перші 10 років існування цілісного багатогранного наукового проєкту, який уже відомий як в Україні, так і у світі як "Київське християнство".

Ще 10 років тому в багатьох наукових дискурсах не існувало навіть самих понять Київської Церкви і Київського християнства. Мій попередник, блаженніший Любомир Гузар, першим почав розвивати цю ідею колись єдиної Київської Церкви – тої Церкви, яка покликана шукати єдності між усіма своїми дітьми, тої Церкви, яка народилася в Києві, у хрещальних водах святого князя Володимира.

Можливо, той біль та страждання наших попередників десь і зродили цей науковий проект. Якщо існувала Київська Церква, але не існувало відповідного наукового терміна чи поняття, значить ця Церква має сьогодні цей термін і поняття народити. І ось сьогодні це сталося: на 10 рік існування цього проекту ми урочисто презентуємо перші 30 томів наукових праць на тему Київського християнства.

Хочу сказати, що з висоти першого десятиліття цей проект показав себе не тільки фахово науковим, а й дуже широким та інклюзивним. Сьогодні ці наукові томи можна побачити не тільки в українських наукових бібліотеках, а й у бібліотеках Риму, найкращих університетів Європи, Північної та Південної Америки. Публікації – не тільки українською та англійською, а й багатьма іншими мовами.

Учасниками цього проекту стали науковці не тільки УГКЦ, а й наші православні брати, дослідники з різних країн та народів світу.

І ми дякуємо Господу Богу, що ті 10 років цього проекту, які збіглися з 10 роками війни, були роками плідної глибокої міжнародної наукової праці».

Особливі слова вдячності Глава УГКЦ та інші учасники події адресували професору УКУ Ігорю Скочилясу (1967–2020), який був першим керівником проекту. Предметами досліджень професора були, зокрема, домодерна релігійна культура в Україні, еклезіальна традиція східного християнства, унійна ідея та інституційна історія Київської митрополії.

«Сьогодні хочу особливо подякувати і згадати людину, науковця, християнина, вірного сина своєї Церкви, якого, на жаль, сьогодні з нами немає – блаженної пам'яті пана Ігоря Скочиляса, – сказав Блаженніший Святослав.

— Коли я, як Глава Церкви, шукав людину, науковця, якого можна було б запалити цією ідеєю, який би першим відповів на цю екзистенційну потребу Церкви, серед усього пантеону науковців Ігор Скочиляс був першим, який відповів, повірив і почав інтенсивно працювати. Він не лише сам працював, а створив команду, яка сьогодні продовжує його працю. Пам'ять про нього хочу скласти сьогодні на руки його дружини, Ірини Скочиляс, яка є членом цієї команди.

Хочу подякувати спадкоємцю справи Ігоря Скочилися, який перебрав цю естафету наукової праці – доктору Іванові Альмесу. Що цікаво, він – син православного священника, який очолив науковий проєкт, що здійснюється в лоні УКУ. Це виглядає як символ відкритості цього проєкту, його важливості для усіх синів і дочок Київської Церкви та Київського християнства. Хочу подякувати всім, що ця праця буде продовжуватися, що незважаючи на те, що на Україну і Київ летять балістичні ракети, наука живе далі. А це означає, що б'ється серце, працює мозок Київської Церкви тут, у цій таїнственній тіні нашого історичного собору Святої Софії в Києві».

Окрему подяку здобув Мирослав Сенік – представник меценатів, завдяки яким здійснюється цей проєкт. Рішенням Постійного Синоду Єпископів УГКЦ Мирослав Сенік удостоєний найвищої нагороди УГКЦ – Ордена митрополита Андрея Шептицького.

«Цей науковий проєкт здійснений за українські гроші: сьогодні дивно може звучати, що українці можуть самі фінансувати такі наукові проєкти, але ось – чуда здійснюються, – наголосив Блаженніший Святослав.

— Мирослав Сенік – це, можна сказати, староста кола наших жертводавців, які повірили, що українське християнство потребує документу про своє існування, документу про те, що Київська Церква була, є і з Божою поміччю буде».

З вітальним словом виступив екзарх Вселенського Патріарха в Києві архієпископ Михаїл Аніщенко:

«Робота, яка почалася з початком військової агресії росії в Україні та продовжується в часі повномасштабного вторгнення, дуже знакова: це лише перші 30 томів, робота продовжуватиметься, а це означає, що є потреба, ресурси й бажання підняти та закарбувати поняття Київського християнства в історії. Ми неодноразово стикалися з тим, що українську мову, культуру, історію, богослов'я – поняття України як таке намагалися викреслити з історії. Для цього робили все – говорили, що такого не було, нищили й вивозили культурні та церковні пам'ятки, щоб довести, що Київське християнство не має такого глибокого коріння. І це видання у часі, коли намагаються знищити наш народ, нашу державність, українськість, є одним із кроків фіксації, вивчення й усвідомлення нашого історичного спадку, всебічного висвітлення тисячолітньої історії Української держави, української культури й Української Церкви, потужної історії, яка має бути закарбованою назавжди в історії людства».

Декан гуманітарного факультету УКУ доктор Андрій Ясіновський

Декан гуманітарного факультету УКУ доктор Андрій Ясіновський говорив про свого попередника, колегу і засновника серії Ігоря Скочилися, на честь якого в УКУ створено Центр релігійної культури його імені:

«Він був справжнім, не кабінетним ученим-дослідником, був організатором наукової діяльності в міжнародному масштабі, а також візіонером. Його величною й амбітною метою було видати 100 томів наукових праць та архівних публікацій, які би відкрили світові глибину й духовний скарб традицій Київських Церков. На його думку, це – один із дієвих способів формування українського порядку денного у світі».

Наступник професора Скочилися в науковому керівництві проєкту, доктор Іван Альмес, пояснив значення цих досліджень для розуміння тяглості української історії і культури:

«У 2017 році, коли була презентація 12-го тому, пан Ігор сказав таку фразу: "Сучасні виклики, з якими стикається Україна, зокрема потреба зшивання країни, неможливо зрозуміти без розуміння ролі християнства, яке впродовж тисячоліття забезпечувало тяглість української культури"».

Доктор Іван Альмес

Завдання цієї програми – критичне дослідження богословських, канонічних і соціокультурних джерел життя Київської митрополії у порівняльному контексті універсальних християнських традицій Візантії, Латинського Заходу та Східних православних спільнот. Це – міждисциплінарне вивчення сформованої на цивілізаційному пограниччі християнського Сходу й Заходу Київської традиції.

Київська Церква – еклезіальна категорія чи, як любив говорити пан Ігор, еклезіальна мрія, термін, яким більше послуговуються церковні особи. Київське

християнство – це категорія релігійної культури, це не так про Церкву, як про культуру. Про яку культуру йдеться? Професор Ігор Скочилися дуже чітко обґрунтував цей концепт у категоріях еклезіального підходу: це регіональна субкультурна модель із сімома маркерами окремішності: Літургія, слов'яно-візантійський обряд, спільна територія – Київська митрополія, спільна пам'ять, церковно-слов'янська мова, оригінальна богословська думка і духовність.

Кодифікованість цього варіанту християнства централізовано утримувалася з Києва – духовного й політичного центру, який не завжди міг бути центром адміністративним. Сукупно всі ці елементи творили тяглість культури, а в модерну добу уможливили формування національної ідентичності».

Оксана Козак, [Департамент інформації УГКЦ](#)

«ВИ ВСІ ПОКЛИКАНІ БУТИ СВЯТИМИ», – владика Богдан в Ерфурті

18.06.2023 р.

18 червня 2023 року Преосвященний владика Богдан, апостольський екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії, звершив пастирський візит до громади Всіх святих українського народу у м. Ерфурт.

«Ми, прийшовши сюди, показуємо, що ми в дорозі до неба. Ми йдемо до Бога, ми хочемо бути святими. Ми ще не досягнули цілі. Ми ще в дорозі. Святі українського народу вже досягнули цілі своєї життєвої мандрівки», – такими словами розпочав свою проповідь єпископ.

Архиерей у своєму духовному слові до вірних розважав над святістю, до якої покликана кожна людина, щоб досягнути вічності з Богом. А відтак через призму життя тих, хто удостоївся бути приліченим до лику святих, владика Богдан показав, що вони (святі), як і ми, під тягарями диявольських

спокус і «не святого» оточення, яке їх переслідувало, покладали свою надію на Бога, який приготував їм вічність.

«Серед святих українського народу були різні люди: князі й княгині, єпископи, священники і миряни. Кожен з них може нас чогось важливого навчити, а особливо як осягнути святість. Але найкращим прикладом є цариця всіх святих – Пресвята Богородиця, яка веде нас до Ісуса», – сказав проповідник і назвав три важливі елементи, які потрібні для того, щоб осягнути святість.

«Ви не знайдете жодного святого, який би не молився», – сказав апостольський ексарх, відзначаючи молитву як перший крок до святості.

«Кожен святий осягнув свою святість через перебування зі святим Богом. Не дивуймося, що наше життя неспокійне і безнадійне, бо світ не може дати повноти життя, а навпаки, він відбирає у нас життя. Надію і світло ми можемо черпати у єдиного Бога. Час, який ми присвячуємо на молитву, не є втраченим.

**Ми безліч часу присвячуємо на пусті балачки,
на інтернет, а на час з Богом у молитві завжди
чогось бракує.**

Молімося, щоб бути святими», – наголосив архиерей.

«Друга річ, якої нас вчать святі – вони жили Божим Словом. Для них Боже Слово було програмою до життя», – мовив владика Богдан і вказав на блаженства, якими Христос визначає шлях людини, яка хоче йти за Ним.

А третій елемент на дорозі до святості – це діла милосердної любові, які є ознакою живої віри.

«Коли поглянемо на Богородицю у Благовіщенні, то побачимо, що вона була у молитві, спілкувалася з Богом, приймала Боже Слово скероване до неї, а потім одразу вирушила в дорогу, щоб послужити своїй тітці Єлизаветті», – сказав єпископ, звертаючи увагу вірних на присутні вище названі три елементи на шляху до святості у Пречистій Діві Марії. А відтак владика Богдан зауважив, що плодом святості людини у житті іншої особи є радість, якою теж сповнилась Єлизаветта, коли до неї завітала Марія.

«Ви всі покликані бути святими», – підсумував архиєрей і, згадуючи проповідника Папського престолу о. Ран'єро Канталамесу, який порівнював усіх людей з квітами, сказав, що не всі квіти прикрашають Церкву, але багато з них наповнюють світ красою та пахощами.

«Можливо, нас не намалюють на іконах, але важливо, щоб ми стали тими Божими квітами, які прикрашають цей світ і наповнюють своїм ароматом», – мовив владика Богдан.

А на завершення єпископ пригадав одне інтерв'ю з Блаженнішим Любомиром, в якому він сказав, що почувається радісним тоді, коли люди роблять добро, усміхаються одні до одних. А відтак апостольський екзарх назвав Блаженнішого Любомира святим чоловіком, бо той був дуже добрим.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ПЕРША СПОВІДЬ – КРОК У ДОРΟΣЛЕ ЖИТТЯ З БОГОМ

18.06.2023 р.

У неділю, 18 червня, в Душпастирстві св. Йоана Золотоустого у Мангаймі відбулася важлива подія для маленьких українців – Перша Сповідь та урочисте святе Причастя.

Вперше 14 дітей приступили до святої Тайни Сповіді, до якої готувалися протягом року. Вони вивчали катехизм, правди віри, де йдеться про те, яким має бути християнин, яка його місія у цьому світі. Були серед маленьких християн як ті, хто вже давно живе у Німеччині, так і діти, які приїхали сюди, втікаючи від війни в Україні.

Урочисте Святе Причастя – це свято не лише дітей, їхніх батьків, це також важлива подія для всієї парафії. Діти прийшли в білому вбранні, що є символом чистоти маленьких сердець. І той білий колір їхнього вбрання,

щирі, схвильовані дитячі обличчя наповнювали кожного, хто був у храмі, особливим трепетом і теплом. Люди проживали разом з дітьми їхнє таїнство і набиралися невимовної енергії, відкривали свої серця для світла та добра, що є таким необхідним у теперішні темні та важкі часи для українців. Дитяча безпосередність, дитяча радість, дитяча поважність і дитяче хвилювання витали у повітрі і робили цей день і цей храм особливим. Батьки, хресні, родичі були разом з дітьми, до когось приїхати бабусі і дідусі з України, щоб розділити свято.

Хлопці та дівчата брали активну участь у Літургії, молилися спільно зі священником «Отче наш», що було дуже зворушливо. Також хвилюючим був момент самого Причастя. З великим трепетом діти очікували на цей особливий день, щоб прийняти Ісуса, хвилювалися, але раділи. Але, напевне, найбільше цій події радів Ісус, який отримав місце у дитячих серцях.

Отець Андрій Чмир привітав малят з важливим кроком у житті. Побажав зміцнення та зростання на дорозі християнського життя. Після Святої Літургії священник подарував кожній дитині Пам'ятку про Першу Сповідь і Урочисте святе Причастя та молитовник, щоб вони поглиблювали свою віру через особисту молитву. Діти та батьки дякували отцю Андрію, катехиткам [Iryna Khinalska](#) та Вікторії Голуб, які віддавали свій час, вкладали частину своєї душі у підготовку учнів до цього таїнства.

Думаю, діти запам'ятають день, коли прийняли Пресвяту Євхаристію – джерело для безсмертної душі християнина. І нехай ця радість від зустрічі з Богом, яка наповнила їхні серця, зміцнює їх упродовж усього дорослого християнського життя. Нехай у дитячих серцях завжди палає Божа любов, щоб вони були взірцем служіння Господу, людям і Батьківщині.

Myroslava Kholiavinska-Shulhevich, ugkk.mannheim; світлини: Jury Šulhievič;
джерело: ukrainische-kirche.eu

20-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРАФІЇ У БАМБЕРЗІ

23–24.06.2023 р.

23–24 червня 2023 року у Бамберзі відбулось святкування з нагоди 20-ї річниці заснування української персональної парафії Святого Миколая. Урочистості розпочались Великою вечірнею з Литією, яку очолив Преосвященний владика Богдан, апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Німеччині та Скандинавії у храмі Святого Предтечі Івана Хрестителя м. Бамберг.

«Ми сьогодні тут зібралися як народ, але не тільки як народ України, який переживає страшні випробування воєнного лихоліття російської агресії, але як народ Божий, як одна Божа сім'я. І ми дякуємо Богові за те, що Він дав нам життя. Ми виявляємо Богові нашу вдячність за те, що Він поділився з нами своїм Божественним життям, яке ми отримали у Святому Хрещенні. І наша громада, яка сьогодні тут зібралася і святкує 20-ліття свого життя, сьогодні дякує Богові за дар життя цієї спільноти. Це Бог вас породив, коли у Хрещенні назвав своїми улюбленими дітьми. Це Бог вас породив, коли 20 років тому зібрав вас воедино у цю громаду, яка росте і поповнюється

новими членами Божої родини», – звернувся до присутніх у храмі вірян владика Богдан.

Єпископ подякував членам цієї громади за їхню віру та закликав залишатись живими перед обличчям Бога, щоб Господь побачив у їхніх серцях живу віру, яка кормиться Божим Словом, укріплюється Святими Тайнами, віру, яка відновлюється у Сповіді та оживляється у Євхаристії, віру, яка виявляється назовні добрими ділами. *«Тоді ми будемо перед обличчям Божим і в очах інших людей живими християнами»*, – наголосив архиєрей.

А відтак канцлер Апостольського екзархату о. Андрій Химчук зачитав подячну грамоту, в якій владика Богдан висловив вдячність усім причетним до розвитку цієї парафії.

Після молитви громада з духовенством відвідала концерт духового оркестру деканату Бамберг, організований місцевою спільнотою євангельської церкви для підтримки постраждалих від війни українців у храмі Святого Матея.

В свою чергу апостольський екзарх виступив зі словом вдячності за солідарність німецького народу з українцями, представивши реалії воєнного лихоліття, які чинять окупаційні війська росії.

Після цього усі вирушили до храму української громади, де відбувся екскурс в історію заснування цієї святині, який підготувала і представила Галина Пушкар.

Наступного дня вірні та гості взяли участь у подячній Божественній Літургії. А після молитви відбулась святкова програма за участі творчого гуцульського колективу «Троїсті музики», танцювального колективу з Франконії під керівництвом Надії Семененко, української бандуристки Наталі Грабарської та учнів Суботньої школи з Ерлангена, які представили свою музичну вітальну програму. А етнографиня з Нюрнберга Галина Олійник розповіла про фольклорні традиції українського народу та запросила присутніх дітей до танців.

Варто додати, що перед початком святкувань владика Богдан провів зустріч з єпископом Гервігом Геслем, адміністратором Архиепархії Бамберг, якому подякував за підтримку української громади. А відтак наступного дня владика Гервіг розділив з українською громадою радість їхнього ювілею.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

Глава УГКЦ: ДЛЯ НАС, КАТОЛІКІВ, ПАПА І ВАТИКАН – НЕ ПОЛІТИКА, А БАЧЕННЯ ПРИРОДИ ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ

ГЛАВКОМ**23.06.2023 р.**

Про це наголосив Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав в інтерв'ю для інформаційного агентства [«Главком»](#).

Блаженніший Святослав пояснив, що попри те, що в часі війни Україна не розуміє Папу, коли йдеться про нас, про нашу війну, наші болі, страждання, важливо розуміти, що питання нашої католицької ідентичності не політичне, а духовне, церковне.

«Ми є католиками, бо віримо, що апостол Петро в колегії апостолів і наслідники апостола Петра мають якусь особливу роль у Церкві. За ту єдність нашої Церкви з наслідником апостола Петра ми заплатили дорогою ціною – нашою кров'ю, століттями гонінь і страждань наших мучеників та ісповідників віри, – зазначив Глава Церкви. — Тому нам болить, коли Україна не розуміє Папи, коли Папа не розуміє України, і в цьому напрямі, очевидно, ми завжди були й будемо активні».

Окрім цього, Блаженніший Святослав розповів журналістам, що зовсім не боїться того, що вірні УГКЦ покинуть Церкву через різні непорозуміння, які сьогодні є із певними політичними позиціями тих чи інших осіб у Ватикані.

«Навпаки, думаю, ми сьогодні, як Україна, повинні щораз глибше усвідомлювати й розуміти, яку функцію має Папа у світі та Церкві. Навіть критикуючи його, ми говоритимемо про те, що очікуємо від нього. Будь-яка здорова критика корисна і, що цікаво, Папа нам її дозволяє та до неї прислухається», – зазначив Предстоятель в інтерв'ю.

Джерело: Департамент інформації УГКЦ;
повністю з інтерв'ю можна ознайомитися за [посиланням](#)

«ВИ Є ТОЮ ЗЕМЛЕЮ, ЯКА БУДЕ ДАВАТИ НОВИХ СВЯТИХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ», – владика Богдан в Інгольштадті

25.06.2023 р.

25 червня 2023 року Преосвященний владика Богдан звершив пастирський візит до української парафіяльної громади в Інгольштадті. У своєму духовному слові єпископ розважав над святістю людини, розглянувши три важливі елементи, які сприяють розвитку святості особи.

«Дванадцять років тому в Україну завітав святий Іван Павло II, Папа Римський, який прибув як посланець миру і скеровував тоді увагу людей на Христа, на вічні правди нашого життя. Я також сьогодні хочу це зробити», – сказав апостольський екзарх і наголосив на тому, що Святіший Отець дав нам дороговказ – наших блаженних, які були українцями, котрі знали для чого вони живуть на цьому світі.

«Їх зродила українська земля і тут мова не лише про територію, а перш за все про серце», – мовив проповідник, кажучи про перший ґрунт, в якому зароджується святість людини.

«У серці зароджується святість і над ним маємо чувати, виховувати й освячувати. Потрібно пильнувати думки свого серця, зважати на те, куди вони скеровані. Ми витрачаємо свій час на банальні речі, навіть і грішні, а скільки часу присвячуємо своєму серцю для зустрічі з Богом, для молитви, для читання Божого Слова, для призадуми над своїм життям? Які рішення ми приймаємо у своєму серці? Рішення за правдою, справедливістю

і життям, чи пусті рішення, які не дають життя?», – закликав до пригадування присутніх у храмі архиерей.

Далі владика Богдан розповів про інтерв'ю з українським воїном, який прийняв рішення боронити свою Батьківщину і заплатив за це велику ціну – своє життя.

«Люди, які приймають у своєму серці важливі рішення, над ними смерть не володіє, вони переступили поріг смерті у своєму серці, у своїй вірі. Це святі люди, бо каже Господь, що немає більшої любові, аніж та, коли ти віддаєш своє життя за ближнього. Святі живуть поруч з нами. І ми всі теж покликані бути святими. Бо інакше втратимо Небо. Іншої альтернативи немає. Коли ви приходите до храму за покликом серця, ви йдете дорогою святості», – сказав проповідник.

Наступним ґрунтом для плекання святості єпископ назвав сім'ю, в якій людина покликана долати зло любов'ю, вершиною якої є прощення.

«Хто не вміє прощати і просити прощення, той не вміє любити. Дім має бути домашньою церквою, де люди моляться. І вже з лона матері дитина відчуває смак віри християнської. Не відкладайте на пізніше, якщо не ви, то хто навчить вашу дитину молитися».

Тут архиерей розповів про досвід зустрічі з особою, яка не мала школи віри та молитви у своїй сім'ї, а відтак вперше молилася з владикою Богданом вже у зрілому віці.

«Третьою землею є Церква – школа святості», – сказав єпископ і закликав людей сказати Богові у своєму серці про бажання бути святим, а відтак, за словами проповідника, Господь через Святого Духа подбає про той шлях.

«Сьогодні дякуємо Богові за цю парафіяльну громаду, за усіх вас, бо ви є Церквою, ви є тою землею, яка буде давати нових святих української землі. Неважливо, чи вас буде записано у церковний календар, важливо, щоб ви щоденно приносили добрий плід своєї святості. І на цій дорозі є багато любові. Такі люди живуть поряд з нами і вони є відображенням присутності Бога посеред нас.

Спробуймо глянути одні на одних як на потенційних святих, бо кожного разу як ми молимося, ми робимо крок назустріч святості. Кожного разу як ми робимо діло любові та милосердя, ми виявляємо нашу святість.

Коли ми усміхаємось до когось, ми являємо Святого Духа, бо Він є Духом радості», – сказав на завершення проповіді апостольський екзарх і закликав людей молитися до святих українського народу про заступництво та наслідувати їх у святості.

Після Архиерейської Божественної Літургії владика Богдан звершив освячення ікони Новомучеників українського народу, а відтак відбулась святкова урочиста програма за участі українських колективів та артистів.

Під час святкового концерту до владика Богдана звернулись з проханням поблагословити прапор, переданий від 110-ої Бригади, що звільняє Україну від російських окупантів. Один з членів бригади перебуває зараз із сім'єю на лікуванні в Ноймаркті після втрати ноги. Саме він ініціював передання прапора на парафіяльне свято.

Також було проведено благодійний тихий аукціон для підтримки жертв війни в Україні, на якому було виставлено картини Олени Клок-Нечай з Харкова. В свою чергу єпископ теж придбав одну картину з символікою миру та подарував її парафіяльній раді, в особі її голови Барбари Вебер.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

«НЕ БОРОНІТЬ ДІТЯМ ПРИХОДИТИ ДО МЕНЕ», – урочисте Таїнство Євхаристії у Мюнхені

У катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці м. Мюнхен тридцять п'ять дітей вперше прийняли Таїнство Покаяння та приступили до урочистого Святого Причастя.

«У цих Святих Таїнствах ми відкриваємо Бога як джерело добра, яке дає нам на кожен день слово життя та об'єднує нас у християнську спільноту. Через Сповідь та Євхаристію Господь як люблячий і милосердний батько приймає нас у свої обійми», – звернувся до усіх присутніх у храмі о. Володимир.

Основою для приготування дітей та батьків до цих Святих Таїнств стали новозавітні притчі Ісуса Христа, які в простий і глибокий спосіб відкривають слухачам правду про доброго і милосердного Бога, про Боже Царство, про духовний скарб молитви, покаяння та про справжнє людське покликання наслідувати самого Христа.

«Ми лише розпочали сіяти зерно Божого Слова у дитячі серця. І це зерно починає проростати. Тепер слід його берегти та підливати добрим прикладом й ділами милосердя у нашій парафіяльній спільноті і особливо в наших родин» – зазначив о. Володимир у своїй проповіді.

Священник побажав дітям завжди шукати у житті дорогу до милостивого і доброго Господа, а батькам бути хорошими і терпеливими провідниками на цій дорозі.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ВІЙНА СТАЛА ТОЧКОЮ ПЕРЕЗАПУСКУ НОВОЇ УКРАЇНИ

27.06.2023 р.

Ми стали свідками і учасниками глибоких суспільних змін в Україні. Під час масштабної війни банальні, здавалося б, речі знову набувають свого істинного сенсу.

Ми побачили, як держава стала ефективною, як реально проявилось громадянське суспільство, що об'єдналося й підставило плече своїй державі, до якої раніше тримало дистанцію й плекало традиційну посткомуністичну недовіру. Як запрацювали інституції, як прості професії знову набули свого значення і відвоювали повагу.

**Широкомасштабна російсько-українська війна
стала точкою перезапуску всієї держави, заповнила
старі міхи новим змістом.**

Протягом десятиліть після падіння СРСР в Україні витворювалася химерна, хвороблива, збочена реальність, в якій змістилися реальні цінності та орієнтири суспільства.

Успіх дорівнював швидкому багатству, а доступ до нього відкривався через входження у владу чи корупційні афери. Доброю ілюстрацією цього є той факт, що добрячих двадцять років після здобуття незалежності найпопулярнішими факультетами в нас були юридичний і економічний, хоча саме з верховенством права і економікою ми мали найбільші проблеми.

Обличчя російсько-української війни, 20.06.2023 р. Польовий госпіталь ЗСУ під Бахмутом.
Світлина: Libkos / AP /

Війна це змінила остаточно, поставила крапку в оздоровчих процесах, що відбувалися в суспільстві дві останні декади. Помаранчева революція і згодом Революція гідності були наслідком цих процесів, а війна їх пришвидшила до блискавичності.

І виявилось, що Служба безпеки може захищати державу і відловлювати ворожих агентів, а не лише кошмарити бізнес. Виявилось, що представники найвищої влади і місцевого самоврядування у момент істини можуть служити державі й народу, а не лише дбати про інтереси свої й оточення. І так далі, і так у кожній сфері.

Пригадую, як у перші дні війни я вантажив гуманітарною допомогою поїзди, що відправлялися в з Ужгорода до Харкова. Пам'ятаю провідників, які їхали в цих поїздах під обстріли. Вони робили це за свою мінімальну, крихітну зарплату, могли просто звільнитися й відмовитися їхати, але вони їхали, бо це був їхній професійний обов'язок. **За цей щоденний подвиг усі працівники Укрзалізниці заслужили неймовірну повагу від українців.**

Пам'ятаю, як на початку червня 2022 року ми з командою ночували в Харкові. Уночі була повітряна тривога й ракетні прильоти по центру міста. Оскільки була комендантська година, ми вирішили перед від'їздом о шостій ранку заїхати й подивитися на наслідки ворожого обстрілу.

Яким же було наше здивування, коли ми побачили, що комунальники вже майже все прибрали й підмітають рештки згарища! Хоча теж могли втекти, звільнитися, відмовитися працювати за мінімальну зарплату, але вони залишилися й працювали – бо це була їхня роль у війні. Вони чинили опір, прибираючи, наводячи лад посеред хаосу й жаху. З якою гідністю вони це робили!

Обличчя російсько-української війни, 17.06.2023 р. Миколаївська область – поряд із Херсонською, Дніпропетровською та Запорізькою – серйозно постраждала через повінь, спричинену руйнуванням російськими окупантами Каховської ГЕС 6 червня. За даними ДСНС України, у ній частково затопило 31 населений пункт. Голова обласної військової адміністрації Віталій Кім 12 червня повідомив, що через повінь у регіоні загинули двоє мирних жителів. На світліні – роздача гуманітарної допомоги у Миколаєві.
Світлина: Ercin Erturk / Anadolu Agency /

Або електрики, які всю осінь і зиму 2022–23 провели під обстрілами, намагаючись під дощем і снігом у максимально стислі терміни відновити критичну інфраструктуру для людей.

Електрики-герої, хоча хто б міг сказати раніше, що професія електрика є героїчною, а люди будуть готові цілувати їм руки за їхню роботу?

І так без кінця – лікар, пожежник, водій поштового автобуса, вчителька, яка під обстрілами виходила в зум до свого класу, щоб повернути дітям ілюзію безпеки й нормальності, заправники, які в перші три дні війни без перерви стояли на робочому місці на Житомирській трасі, щоб заправляти машини для людей, що втікали від окупації на захід – хоча будь-яка заправка могла щомиті вибухнути від пострілу чи снаряду, та й у ті перші дні взагалі неясно було, чи буде кому вкінці місяця виплачувати зарплату, чи існуватиме ще держава, чи ходитиме ще гривня. А вони стояли й робили свою героїчну роботу – заправники...

Ось так за час війни поступово все повернулося на круги своя – професії й соціальні ролі знову набули значення й відвоювали повагу в суспільства.

Тепер ми вже не кажемо «я люблю свою країну, але не державу», бо відчуваємо, що ця держава – наша. Тепер бути двірником і з гідністю робити свою роботу – не соромно. Бути священником у 21 столітті – не смішно. Робити добро іншим – не банально.

Обличчя російсько-української війни, 20.06.2023 р. Фермер у Херсонській області керує трактором. На горизонті видно дим від чергового російського ракетного удару.
Світлина: Andrii Dubchak / Reuters /

Усе те трухляве й слабке, що було підкошене посткомуністичною трансформацією, оклигало й стало на ноги, наповнилося змістом.

Відбувся великий перезапуск держави і соціальних зв'язків, рольових моделей для успіху й поваги. І саме цей великий перезапуск передусім наповнює мене вірою у краще майбутнє для нас і нашої країни.

Андрій Любка – письменник, волонтер; джерело: [«Радіо Свобода»](#)

Волонтери в Чернігівській області, 09.07.2023 р. Діджей ставить музику, поки волонтери з організації *Repair Together* збираються на території зруйнованого культурного центру в селі Ягідне, за 15 кілометрів на південь від Чернігова. На початку повномасштабного вторгнення російські окупанти протягом 28 днів тримали понад 360 місцевих жителів у підвалі площею менше ніж 200 квадратних метрів. 12 людей померли у цьому підвалі, ще 17 було вбито у самому селі. ЗСУ звільнили Ягідне 03.04.2022 року.
Світлина: Genya Savilov / AFP /

І ОСЕЛЮСЯ В ДОМІ ГОСПОДНІМ НА ДОВГІ ДНІ

Господь то мій Пастир, тому в недостатку не буду. На місці плодючим, там Він оселив мене; біля води спокійної виховав мене. Душу мою наворачув; навів мене на стежки правди задля імені Свого.

Коли піду, навіть у тіні смертній, не боятимуся зла, бо Ти зі мною; жезл Твій і палиця Твоя – вони потішили мене. Ти наготував переді мною трапезу на очах гнобителів моїх; Ти намастив оливою голову мою, і чаша Твоя, що напоює, найкраща. І милість Твоя буде йти слідом за мною по всі дні життя мого, й оселюся в домі Господнім на довгі дні.

(Псалом 22); джерело: ugcc.ua/library/bible/psalms/

Волонтери з організації *Repair Together* працюють на території зруйнованого росіянами культурного центру в с. Ягідне на Чернігівщині.
Світлина: Genya Savilov / AFP /

Продовження, на жаль, буде...

Автор: Александер Малаховський

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München
Inhaber, Herausgeber und Verleger:
Apostolische Exarchie für katholische
Ukrainer in Deutschland und
Skandinavien D-81629 Postfach 86 02 69

Погляди авторів не завжди
відповідають поглядам редакції.
Редакція в потребі скорочує і мовно
виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.
Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur:
Bohdan Pidlisetsky

Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@ukrainische-kirche.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de
Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto:
Apostolische Exarchie

LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5

[Повернутися до змісту.](#) ▲